

עיבוד לדברים שנאמרו בע"פ באזכרה לאריאל, תשס"ח:

כשמרים ביקשה ממני לדבר על אריאל, נענית ברצון. אח"כ ישבתי וניסיתי להעלות זיכרונות ובתחילה כלום לא עלה. וכבר קיללתי את הזיכרון האנושי שהנה עברו רק שנים עשרה שנים וכבר הוא מכזיב, אבל לאט לאט התחילו הזיכרונות לחזור, בהתחלה בזרם דק ולאחר מכן בשטף חזק יותר. לקחתי פנקס והתחלתי לרשום, ומדי כמה זמן כשעלה בי עוד זיכרון הייתי שולף את הפנקס ומוסיף לרשימה. אני עומד להעלות חלק מהזיכרונות האלה ולנסות לצייר/לאפיין באמצעותם את דמותו של אריאל בעיניי וכיצד היא השפיעה עליי.

אם הייתי צריך לאפיין את מרים, לא הייתה לי בעיה – מרים היא "האמא של השכונה" (או "הציחונה", כפי שכינינו אותה). כולנו, כל ילדי השכונה, הסתובבנו אצלה בבית והיא דאגה לכולם. לכאורה, זה אמור להפוך את אריאל ל"אבא של השכונה", לא?! זהו שלא.

אריאל לא היה "האבא של השכונה" קודם כל כי מרים הייתה קצת גם האימא שלו: יש בי זיכרון חזק מאוד מהבוקר שבו אבא שלי נפטר; עמדנו מחוץ למחלקה באיכילוב, דקות אחרי שהודיעו לנו, ומרים ואריאל הגיעו וקיבלו את הבשורה. אריאל ניגש אל מרים, הניח את ראשו על כתפה, ובכה. מעבר לכך שהזיכרון הזה חזק ועצוב, יש בו גם ללמד משהו על היחסים ביניהם. אריאל - האישיות הציבורית שלא נרתעת משום קרב, הגיינג'י חם המזג, דיקן הפקולטה למשפטים וחבר ועדת שמגר – ברגעיו הקשים (זה היה רק שלושה חודשים לפני פטירתו שלו) נשען על מרים.

הוא לא היה האבא של השכונה גם כי הוא היה קצת ילד של השכונה בעצמו: לבר-מצווה של איסי קנו אטארי. היום קוראים להן קונסולות משחק, אבל אז היה רק אטארי. האטארי בא ארוז עם שני משחקים – SPACE INVADERS המפורסם ו-COMBAT. האחרון היה משחק בו שני טנקים בגרפיקה פרימיטיבית ניסו לירות זה על זה נקודה שנעה לאורך המסך. התאספנו כל ילדי השכונה לחזות בפלא. אריאל ישב מול המשחק ומולו שחקן מילדי השכונה. אם הוא היה מנצח, היה מתחלף השחקן שמולו. אם היה מפסיד, היה אומר "עוד משחק!". כבר כילד בן 11 משהו בסצנה הזו לא נראה לי נכון – הוא היה אמור להיות ההורה, המבוגר האחראי... אבל כזה הוא היה - קצת ילד, "אחד מהחברה" ושליט בביתו.

הוא התייחס אלינו, ילדי השכונה, כפי שהתייחס למבוגרים; הוא הסתכל אלינו בגובה העיניים, ואם היה לנו משהו מעניין בעיניו היה שואל ומתעניין, בלי להתיילד. אבל, זה שהתייחס אלינו כפי שהתייחס למבוגרים לא אומר שתמיד התייחס טוב. אני זוכר לפחות מקרה אחד שבו יצאתי עם דמעות בעיניים מהבית, אחרי הערה של אריאל, עם החלטה נחושה לא לחזור לעולם... לקח לי שבועיים לכל היותר לזחול חזרה.

העובדה שהסתכל אלינו בגובה העיניים לא מחייבת שאנחנו הסתכלנו אליו באותה צורה. לא, אנחנו הסתכלנו אליו כלפי מעלה וחיכינו למוצא פיו: הזיכרון הכי נפוץ שלי מאריאל, זיכרון שחוזר על עצמו בוריאציות שונות, הוא של "הסלון האינטלקטואלי בבית רוזן-צבי". שבת בבוקר (או בערב או בצהריים), קידוש (או ארוחת שבת או אירוע אחר) יושבים בסלון ומנהלים דיונים וויכוחים – על אידיאולוגיה ופוליטיקה וענייני דיומא בכלל. הסלון האינטלקטואלי הזה היה מעניין, מרתק ורק

אחרי נישואיי, כשקיבלתי קצת פרספקטיבה מבחוץ, הבנתי שהיה יכול להיות בו גם משהו מאיים למי שבא מבחוץ.

כולנו התווכחנו באינטנסיביות, ובסוף – חיכינו לשמוע מה אריאל יגיד. חיכינו קודם כל בגלל ה"מה" – כי תמיד היה לו משהו מקורי לומר, זווית שונה להסתכל על הדברים. אבל אפילו יותר מכך בגלל ה"איך" – בהומור מושחז עם משפט מחץ. בחיתוך הדיבור האופייני לו (שניתן לזהות ממנו היום אצל איסי וישי) עם "אה, אה" שרץ קדימה – לא "אה" איטי כשהמדבר לא יודע מה הדבר הבא שיאמר, אלא כזה שיודע מה יאמר ורק מתלבט איזה מבין הניסוחים שבראשו ייתן את האפקט החד ביותר. אנחנו חיכינו לשמוע את דבריו והוא אהב את זה – היה מסיים את דבריו ומביט סביב בחיוך המפורסם שלו (החיוך שמפוזר כיום בתמונות ברחבי הבית), כמו שחקן לפני קהל המחכה למחאות כפיים.

בבני-עקיבא של שנות השמונים, להיות שמאלני לא היה מקובל. אצלנו בשבט היינו שניים, בניה ואני. אבל הסלון של רוזן-צבי סיפק לנו תחמושת לכל הויכוחים שהתנהלו בסניף. אחרי הכול, את רוב הטענות וטענות הנגד כבר ניהלנו קודם בסלון. במובן הזה אריאל היה שותף בעיצוב תפיסת העולם שלי גם מבחינה רעיונית אבל גם (אולי בעיקר) מבחינת הכלים: ספקנות, וכחנות – לא לפחד מויכוח.

אצל אריאל למדתי גם ש"עליונים כבני אדם". קודם כל הוא עצמו היה בן אדם – אנושי מאוד. אני זוכר אותו מתכוון להרצאה באנגלית שהיה צריך לתת – לא המגרש הביתי שלו; יש לי תמונה שלו מסתובב בבית עם הדפים, חוזר וקורא את ההרצאה בקול רם ובאנגלית רצוצה. חוץ מזה, כל "הגדולים" – עורכי דין ופרופסורים ופוליטיקאים ושופטים – הסתובבו שם בבית, מי פיזית ממש ומי מתוך השיחות (רכילות מבית המשפט העליון שמעתי הרבה לפני שנעמי לויצקי כתבה את "העליונים"). כולם בני אדם, כמו שגם הוא היה.

זיכרון אחרון קצת שונה: באחת מהחופשות מהצבא, אריאל לקח את בניה ואותי למסעדת "מגנדה" בכרם התימנים. זה זיכרון קצת אחר, שונה מאחרים בכך שהיינו "אחד על אחד", בלי קהל. אין לי זיכרון של מה שדובר באותו ערב, אבל אני זוכר את התחושות – חום, אינטימיות, נינוחות ונדיבות.

ומה שנשאר היא גאווה. גאווה על שהכרנו אותו – לא רק את הפרסונה הציבורית "פרופסור אריאל רוזן-צבי", אלא בעיקר ההיכרות עם האדם שמאחורי הפרסונה. ומכל הזיכרונות, בסופו של דבר, עולה בעיקר געגוע. געגוע לשכונה שיותר משהייתה מקום הייתה זמן – תקופת ילדות מאושרת. ובמרכז הבית הזה, ובמרכזו האיש – אריאל. במהלך הזמן שבו אספתי את הזיכרונות האלה, כל פעם שעברתי עליהם, הייתי מקבל צביטה בלב, והייתה מתפשטת בי התחושה החמימה-חמוצה הזו, ומה שנשאר, אחרי הכול, הוא בעיקר הרבה-הרבה געגוע.